

56.KURULTAY KAPSAMINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN ANKARA-ELMADAĞ-IRMAK VE KALECİK DOLAYININ TEMEL JEOLOJİ ÖZELLİKLERİ GEZİSİ

Oktay Ekinci



14 Nisan 2003 tarihinde başlayan 56. Jeoloji Kurultayı üç salonda onlarca değişik bildirinin sunulduğu bir yerbilimleri şölenu olmanın yanında, tiyatro gösterisi, karikatür sergileri ve keman dinletileri ile adeta bir kültürel şölene de ev sahipliği yapıyordu. Bilimsel bir platform olması yanında gözardı edilemeyecek bir öneme sahip olan sosyal boyutu ile de 56. Kurultay yine jeologların en az bir yıllık hasretlerini giderdikleri bir bayram yerine dönüşüyordu. Kurultay salonları haftanın ilk günlerinden sonra, geleneksel olarak yavaş yavaş boşalır diye düşünülürken, son Cuma günü dahi salonlar dolu idi ve sevgili meslektaşlarımızın yoğun ilgisi canlı ve coşkulu biçimde devam ediyordu, üstelik haftanın son günü 19 Nisan Pazar günü de, yemekten sonra sunulan güzel bir tatlı gibi, teknik gezilerle sürecekti.

Nisan ayının ortalarında başlayan Kurultayın bu son etkinliğinde önemli bir sorun vardı. Hafta boyunca hemen hergün yağan yağmurların hafta sonunda da



süreceği görülüyordu ama belki Meteoroloji yanılır ya da Doğanın kimseye verilmiş sözü yoktur diye umudumuzu kesmemiştik. Öyle ya Ankara-Elmadağ-Kalecik Dolayının Temel Jeoloji Özellikleri yazısının bulunduğu Mayıs 1984 tarihli Jeoloji Mühendisliği Dergisinin 20. Sayısı dolabımın vazgeçilmez demirbaş yayınlarından birisi olarak elimin altında sürekli duruyordu. Behçet AKYÜREK usta ile arkadaşlarını giyaben çok iyi biliyordum. İstanbul kökenli bir Üniversiteden mezundum ama asıl olarak da işimin gereği, Triyas yaşlı Ankara Grubunu, taban konglomerası ile gelen Lias yaşlı Hasanoğlan Formasyonu'nu, Üst Kratese yaşlı Kılıçlar grubunu vs iyi bilmem gerekiyordu ve nerede ise ezberlemiştim. Ne

zaman Samsun istikametine yolum düşse Ortaköy Formasyonun nerede başlayıp bittiğini tespitte çalışmıştım. Kısacası Samsun yolunda bana rahat yoktu. Böyle kendi halimde ankara ve yakın civarının Jeolojisi ile geçinip giderken BKT Genel Sekreteri sevgi-

Ortaköy Formasyonu'nun yastık lavlarını, İmrahor Kireçtaşı üyesini, daha üst kotlarda Permiyen kireçtaşı bloklarını ve Keçikaya Formasyonu'nu gecekondularından çıkan ve sabahın köründe ne oluyor diyen meraklı bakışlar altında inceleyip Yakupaptal Köyüne doğru tırmanışa geçtik.

heyecanla gezi gününü beklemeye başladım. O stratigrafisini ezbere çok iyi bildiğim kimi formasyon ve üyelerinin ilksel ilişkisinin gözlenebildiği, her nasılsa hala yapılaşma ve/veya çevre tahribatlarından korunabilmiş kesit ve lokaliteleri nihayet yerinde de görebilecektim.

19 Nisan Pazar günü yağmur, Meteoroloji bilimine sürpriz yapmadan ve daha İmrahor Deresine inmeden yavaş yavaş yağmaya başlamıştı. İçimde iki türlü korku vardı. İlki benim için bir şölen olacak bir gezi yağmurun azizliğine mi uğrayacaktı. Bir diğeri ise Oda Yöneticisi olarak başta AKYÜREK usta olmak üzere çalışma arkadaşlarını bir araya getirmenin ve bu organizasyonu yapma-



li Doç. Dr. Mehmet Şener Hoca'dan adı geçen teknik geziyi duyunca hemen kaydımı yaptırdım ve önüme gelene gezinin önemini anlatmaya ve sanki bir öğrenci gibi

nın güçlüğüne bilerek başta genç meslektaşlarımıza yönelik olan bu gezi yağmurun azizliğine mi uğrayacaktı. Bu korku ile ilk gözlem yerimiz olan Mühye Köyü çıkışına geldik ve sabah yaklaşık 09 sularında Triyas yaşlı Ankara Grubu'nun en alt birimi olan Emir Formasyonu'nu ve onu kesen diyabaz daykları, bu daykların budinajlanmasını ve şistlerdeki kıvrım yapılarını gördük. İkinci lokasyon İmrahor Mahallesi ve sel kapanı yanında idi. Ortaköy Formasyonu'nun yastık lavlarını, İmrahor Kireçtaşı üyesini, daha üst kotlarda Permiyen kireçtaşı bloklarını ve Keçikaya Formasyonu'nu gecekondularından çıkan ve sabahın köründe ne oluyor diyen meraklı bakışlar altında inceleyip Yakupaptal Köyüne doğru tırmanışa geçtik. Elmadağ Kayak İstasyonu yakınlarına geldiğimizde yağmur artık tüm şiddeti ile bastırmıştı. Akyürek usta bir yandan Emir ile Elmadağ Formasyonlarının yanıl geçişini uzaktan izletmeye çalışırken diğer yandan, yağmurun tüm şiddetine rağmen, Fusulinli kumtaşı ve permiyen yaşlı konglomera örneklerini gösteriyordu ama Elmadağ Formasyonu içerisindeki birçok fasiyeslerde çökelmiş



olan kireçtaşlarını gösteremediği içinde sanki görevini tam olarak yapamamanın sıkıntısını yaşıyordu. Bir dahaki sefer belki inşallah diyerek bu gözlem yerinden ayrılıyor ve Samsun yoluna inmeye çalışıyorduk.

Nenek Köyü yakınında Samsun Yolu'nun imkan verdiği ölçüde arabamızı sağa yanaştırdıktan sonra Ortaköy Formasyonu içindeki spilit, radyolarit, çamurtaşı ve İmrahor kireçtaşı üyesinin ilksel ilişkisini görmeye çalıştık. Ankara ve yakın civarında günlük yaşantının bir parçası olarak Triyas bir şekilde gözlenebilirken, ancak bu tür gezilerde görülebilecek tip kesitlerden birisi olan Hasanoğlan Formasyonu'nun Liyas yaşlı taban Konglomeraları ile kumtaşı, çamurtaşı araldanmasını ve Malm Yaşlı Akbayır Formasyonu'na geçişini nispeten duran yağmurun izin verdiği ölçüde görebilecektik.

Gezinin ilk bölümünü böylece tamamladıktan sonra öğle yemeği arası veriyorduk. Benzin istasyonu olan mola yerinde yaklaşık yirmi kişilik grubu gördüğünde işletme sahibinin ışıldayan gözleri zengin sayılabilecek kumanyalarımızı görünce değişecekti. Fazladan içtiğimiz çaylar dahi durumu kurtarmaya yetmeyecekti. Mola sonrası havanın sanki birazcık duruluyor gibi olduğundan da cesaret alarak coşkulu bir şekilde yolumuza koyulduk. Ankara Grubu'nun Kılıçlar Grubu'na Bindirmesini araç içinden ve uzaktan izleyebilecektik. Ancak bu açığımızı dönüşte ziyadesi ile kapatacaktık. Elmadağ Kırıkkale arasında yolun geniş bir kurp yaptığı, Kırmızı torbaları ile karakteristik olan Ortadoğunun ve Balkanların en güzel soğanlarının yetiştiği yer-



deki (Kılıçlar Köyünden bir şahıstan naklen) Kılıçlar Grubu'nun Cengizpınar Volkanit üyesinin iç yapısı iyi korunmuş olan yastık lavlarını, Kocatepe Kireçtaşı üyesi ile Radyolarit üyesinin ilksel ilişkilerini çok şiddetli bir sağanakla birlikte yarım yamalak ta olsa gördüğümüzde, yaklaşık bir yıl önce gölet talebi için bu lokasyonun hemen yüz metre ilerisinde bir ilk inceleme çalışması yaptığımı düşünerek, böylesi jeolojik tarihçe açısından tip örneklerin gözlemlendiği yerler için çok ciddi jeolojik-sit alanı çalışmalarının yapılması gerektiği sonucunu çıkaracaktım.

Artık gezinin sonuna doğru geliyorduk. Irmak –Kalecik yol ayrımında Hisarköy Formasyonu'nun volkanotortulları ve onu kesen diya-baz dayklarını görecektik. Bu noktada uzaktan gördüğümüz Karadağ Formasyonu'nun Hisarköy Formasyonu ile ilişkisini izledikten sonra Hafızdursun Yaylasında Karadağ Formasyonu'nun son derece güzel izlendiği bir tren yolu yarmasındaki kesitini, biraz da son lokasyon olması dolayısıyla, doyusuya inceleyecek, kumtaşı, çamurtaşı araldanmasını ve konvulit tabakalanmayı tanıyacak ve bol bol resim çekerek gezinin resmi olarak sonunu getirecek ve birer jeoloji ustası olan Behçet AKYÜREK ve arkadaşlarına geziye katılan meslektaşlarımızla Jeoloji Mühendisleri Odamız adına teşekkür edecek ve bir filin nerede ise sadece kulaklarının görülebildiği bu gezinin Eldivan Ofiyolit topluluğu ve daha da önemlisi Beynam kesimlerinin de etüt edilmesi ile tamamlanabileceği sonucunu çıkaracaktık.

Artık gezinin sonuna doğru geliyorduk. Irmak –Kalecik yol ayrımında Hisarköy Formasyonu'nun volkanotortulları ve onu kesen diya-baz dayklarını görecektik. Bu noktada uzaktan gördüğümüz Karadağ Formasyonu'nun Hisarköy Formasyonu ile ilişkisini izledikten sonra Hafızdursun Yaylasında Karadağ Formasyonu'nun son derece güzel izlendiği bir tren yolu yarmasındaki kesitini, biraz da son lokasyon olması dolayısıyla, doyusuya inceleyecek, kumtaşı, çamurtaşı araldanmasını ve konvulit tabakalanmayı tanıyacak ve bol bol resim çekerek gezinin resmi olarak sonunu getirecek ve birer jeoloji ustası olan Behçet AKYÜREK ve arkadaşlarına geziye katılan meslektaşlarımızla Jeoloji Mühendisleri Odamız adına teşekkür edecek ve bir filin nerede ise sadece kulaklarının görülebildiği bu gezinin Eldivan Ofiyolit topluluğu ve daha da önemlisi Beynam kesimlerinin de etüt edilmesi ile tamamlanabileceği sonucunu çıkaracaktık.

